

INTERVENȚIA „UMANITARĂ” A NATO ÎN CONFLICTUL SÂRBO-KOSOVAR: POSIBILE INTERESE ASCUNSE ALE SUA

Monica Știrbu, absolventă a programului de studii masterale
Studii de Securitate Globală,
promoția 2021
email: monica.stirbu98@e-uvt.ro

ABSTRACT

The security challenges and disastrous conflicts that occurred during the twentieth century have considerably influenced the evolution of state agents present on the international stage. The need for independence and sovereignty dominated the 1990s and were some of the key elements for the well-being of citizens and the inner balance of the state. Thus, in order to satisfy their own interests, states with a strong influence globally, under the auspices of international or regional organizations, to help entities eager to be independent, using humanitarian considerations. This paper focuses on the authentic reasons behind the illegitimate intervention of the N.A.T.O., respectively the U.S., in the 1999 Kosovo Serb conflict and the analysis of UN General Assembly Resolution 3314 to observe whether or not an aggression crime has been committed. The research methods used in this paper are well known in the field of scientific research: the analytical, descriptive method, but also that of the case study, where we will analyze all identified factors by which we can demonstrate the hypothesis that, under the auspices of the North Atlantic Organization, The United States was able to pursue its interests in the Balkans during the 1999 intervention in Yugoslavia, specifically in the Kosovo region. Following the case study, we concluded that during the 1999 Kosovo War, the crime of aggression was committed by the U.S.A. through an international organization whose mission was to intervene „humanitarianly” in order to protect citizens from the regime’s atrocities.

Keywords: humanitarian intervention, United States of America, Kosovo, Serbia, The North Atlantic Treaty Organization, The United Nations, authorization

INTRODUCERE

Secolul XX a fost un secol marcat de războaie sângeroase, care au schimbat și influențat cursul și evoluția istoriei. De fapt, acestea au scris istoria încă din cele mai vechi timpuri și până în prezent. Perioada post-comunistă a însemnat pentru anumite țări ascensiune, pentru altele separare și autonomie/independență, iar pentru anumite popoare, secesiune. Mai mult decât atât, conflictele intervenite în masă în mediul internațional, în perioada post-Război Rece, au depășit granițele statului-națiune, astfel că acestea nu le mai puteau gestiona într-un mod optim. Așadar, pe fondul acestei situații, au apărut structuri internaționale cărora le-au fost atribuite capacitățile/capabilitățile necesare pentru a pune capăt litigiilor, fie că este vorba de a face uz de *hard power* sau *soft power*. În acest context vorbim în special de O.N.U.,

organizație ce are ca și scop principal menținerea păcii mondiale, alături de respectarea drepturilor omului și a dreptului internațional. Deși aceasta nu are capacitatea de a judeca crimele ce sunt comise pe scena internațională, pentru acest lucru existând alte organe capabile să tragă la răspundere statele sau agenții individuali, precum: în prezent Curtea Penală Internațională, Curtea Internațională de Justiție și, în trecut, Tribunalele Militare Internaționale de la Nuremberg și Tokyo, Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie, are un rol esențial în constatarea crimelor.

Crima de agresiune, reprezintă punctul de pornire al acestei disertații și subiectul principal de discuție. Este esențial să observăm și să analizăm cum anume îi putem găsi aplicabilitate în conflictele din mediul internațional. Deși ultima definiție a acesteia a fost

agreată în urma Conferinței de la Kampala din anul 2010, noi vom face uz de prevederile Rezoluției 3314 din anul 1974, aceasta fiind cea care este valabilă în cazul conflictului din sârbo-kosovar din anul 1999.

A fost ales ca și studiu de caz intervenția trupelor N.A.T.O. din 1999 în fosta Iugoslavia, cu țintă directă asupra Serbiei, mai exact intervenția „umanitară” a acestora în Kosovo pentru a face posibilă desprinderea minorității albaneze kosovare de regimul lui Slobodan Milosevic, regiunea Kosovo devenind astfel, un teritoriu independent. Folosim aici atât Serbia, cât și Iugoslavia având în vedere faptul că teritoriul sârb a constituit obiectivul principal al bombardamentelor, însă, acesta încă făcea parte din Iugoslavia la acel moment astfel că, este necesar a menționa federația în acest context.

În prezenta lucrare dorim să demonstrăm faptul că, entități statale puternice, de tip *hegemon*, fac uz de organizații internaționale sau regionale guvernamentale pentru a întreprinde anumite acțiuni care pot surmonta chiar și la crimă de agresiune, sub umbrela unor motive umanitare. Acestea acționează pentru a-și îndeplini interesele naționale, acțiuni pe care, ca și entități individuale, nu ar fi avut capacitatea de a le săvârși. Concret, prezenta lucrare își propune să demonstreze faptul că, sub auspiciile unor organizații internaționale, precum Organizația Atlanticului de Nord (în continuare N.A.T.O.), este posibil ca anumite state, în special Statele Unite ale Americii, să întreprindă/acțiuni ilicite care nu sunt urmate de consecințe juridice *per se* pentru stat, tocmai în baza faptului că acestea au fost comise de către organizația în sine și nu de către stat, în mod particular.

De asemenea, suntem conștienți de faptul că datorită poziției sale, S.U.A. nu va fi trasă la răspundere prea curând, însă, dorim să arătăm faptul că ipoteza mai sus menționată este posibilă și că, prin aducerea ei la suprafață, pot fi prevenite alte asemenea acte, dacă acestea nu sunt deja în desfășurare. Mai mult decât atât, organizațiile internaționale interguvernamentale ar putea constitui un element esențial în definiția agresiunii, în cazul în care aceasta va fi vreodată modificată/„actualizată”.

Metodele de cercetare utilizate în lucrarea de față sunt cele bine cunoscute în domeniul cercetării științifice: metoda analitică, descriptivă, dar și cea a studiului de caz, unde vom analiza toți factorii identificați prin care putem demonstra ipoteza conform căreia, sub egida Organizației Atlanticului de Nord, Statele Unite ale Americii au putut să își

urmărească interesele în Balcani, în cadrul intervenției din anul 1999 din Iugoslavia, mai exact în regiunea Kosovo. După examinarea în detaliu a acestor factori, vom statua anumite considerații finale prin care dorim a dovedi faptul că, în cadrul Războiului din Kosovo din anul 1999, a fost comisă crima de agresiune de către S.U.A. sub auspiciile unei organizații internaționale a cărei misiune era aceea de a interveni „umanitar” pentru a proteja cetățenii de atrocitățile regimului.

CAPITOLUL 1

LEGITIMITATEA INTERVENȚIEI

(RESPONSABILITATEA DE A PROTEJA

VS. PRINCIPIUL NON-INTERVENȚIEI;

JUS AD INTERVENTIONISM VS. JUS AD BELLUM

ȘI *JUS IN BELLO*)

Prin intermediul acestui capitol, ne dorim să observăm și să analizăm legitimitatea intervenției N.A.T.O. în cadrul Republicii Iugoslavia, a cărei scop a fost acela de a elibera populația albaneză din Kosovo, de sub regimul autoritar condus de Slobodan Milosevic. Cu ajutorul unor principii de bază ale dreptului internațional public și anume, *principiul non-intervenției*, *jus in bello*, *jus ad bellum*, *responsabilitatea de a proteja*, vom putea cataloga acțiunea înaintată de Organizația Atlanticului de Nord ca fiind justă sau nu. Decizia N.A.T.O. de a înainta o intervenție „umanitară” în Kosovo pentru a-i proteja pe albanezii kosovari de un regim crud, reprezintă o decizie controversată din prisma moralității și intențiilor cu care aceasta a fost realizată.

1.1. DELIMITĂRI CONCEPTUALE

Pentru a putea înțelege în profunzime subiectul cercetat, este necesar a explica conceptul de intervenție umanitară. Astfel că, vom expune două definiții ale noțiunii, una conform lui Jeff L. Holzgrefe, iar cealaltă aparținând profesorului american de drept internațional, Sean Murphy. Prima definiție statuează faptul că intervenția umanitară reprezintă „amenințarea sau utilizarea forței peste granițele statului de către un stat (sau grupuri de state) care are ca scop prevenirea sau încetarea încălcării răspândite și grave ale drepturilor fundamentale ale omului, ale altor persoane decât proprii cetățeni, fără permisiunea statului pe teritoriul căruia se aplică forța” (Wise, 2013, p. 1), iar cea de-a doua o cataloghează ca fiind „amenințarea sau utilizarea forței de către un stat, un grup de state sau o organizație

internațională, în primul rând în scopul protejării cetățenilor statului ținută de privările pe scară largă ale drepturilor omului recunoscute pe plan internațional” (Cvijic, 2007, p. 61).

În ceea ce privește intervenția în Iugoslavia, vorbim despre un colectiv de state organizat din cadrul N.A.T.O., ce a acționat fără autorizația Consiliului de Securitate al O.N.U.. Era necesar a se ține seama de acest act oferit de către O.N.U., deoarece, conform articolului 1 al Tratatului N.A.T.O., se pretinde faptul că, în procesul de soluționare a conflictelor internaționale, este necesară folosirea mijloacelor pașnice și abținerea de la folosirea forței (Tratatul Organizației Atlanticului de Nord, 1949), fapt care contrazice acțiunile întreprinse de aceasta în anul 1999 în Serbia. Totodată, în cadrul articolului 8 al Tratatului N.A.T.O., este specificat faptul că, statele membre ale acestei organizații nu se vor implica în niciun angajament internațional care să intre în conflict cu prezentul tratat (Tratatul Organizației Atlanticului de Nord, 1949).

Mai mult decât atât, conform definiției statuate de către Jeff L. Holzgrefe, scopul principal al intervenției este acela de a stopa violarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, astfel că, în lumina acestui obiectiv, dorim să menționăm realizarea de către N.A.T.O. a contrariului. Având în vedere numărul de persoane non-combatante decedate ca urmare a atacului asupra Belgradului realizat de către N.A.T.O. putem ajunge la concluzia conform căreia intervenția nu a fost în mod neapărat una umanitară: „între 23 martie și 10 iunie 1999, se estimează că armele lansate de N.A.T.O. au ucis în mod accidental sute de civili, în timp ce 800.000 de refugiați au fugit din Kosovo și s-au refugiat în statele vecine, creând o criză umanitară a popoarelor strămutate” (Wise, 2013, p. 4). N.A.T.O. a fost conștientă de faptul că, un atac aerian ar distruge în mod clar mai multe vieți decât ar face-o un atac terestru, deoarece în cazul bombardamentului, controlul asupra cetățenilor din teritoriu este mult mai greu de realizat sau aproape imposibil. Generalul Clark a confirmat acest lucru atunci când, datorită vremii nefavorabile, un pilot N.A.T.O. ce pregătea un atac de la distanță, a lovit accidental un tren cu pasageri, ucigând mulți dintre aceștia (Nanda, p. 319). Cu toate acestea, campania aeriană împotriva Iugoslaviei, mai exact împotriva Serbiei, a fost înaintată din două considerente: necesitatea de a nu pierde atât de multe vieți din structura militară a N.A.T.O. și speranța că, în fața unui astfel de atac, Serbia va ceda repede și astfel conflictul va lua sfârșit (Roberts, 1999, p. 110).

1.2. ELEMENTELE DEMONSTRATIVE ALE ILEGALITĂȚII INTERVENȚIEI

Unul dintre motivele fundamentale pe care s-a bazat intervenția N.A.T.O. în Iugoslavia, a fost principiul *jus ad interventionism*, care presupune faptul că, justificarea utilizării forței este posibilă doar atunci când este implicată o cauză umanitară. Autorul Nicholas Wheeler, în lucrarea *Saving Strangers*, stabilește anumite criterii de bază conform cărora o intervenție poate fi considerată justă (Wise, 2013, p. 2): în primul rând, situația trebuie să constituie o urgență umanitară supremă. În acest caz ne punem întrebarea dacă starea de fapt din Kosovo poate fi catalogată drept o *urgență umanitară supremă* și care sunt criteriile după care putem încadra un conflict în această categorie. Chiar dacă nu există o definiție a ceea ce înseamnă mai exact urgența umanitară, nu o putem caracteriza după numărul de persoane decedate, dispărute sau strămutate, deoarece acest lucru ar fi unul prea subiectiv. Specificăm acest lucru deoarece fiecare agent individual este important și nu îi putem minimaliza însemnătatea, fie el civil sârb, kosovar, albanez, etc., în cazul nostru. Putem însă să spunem că o situație se încadrează în această categorie atunci când este nevoie de ajutorul terților pentru a opri evenimentele ce crează conflict, nesiguranță, insecuritate, în țara/regiunea respectivă (Humanitarian Coalition). O altă normă de bază în urma căreia intervenția umanitară este privită ca fiind una echitabilă, o reprezintă probabilitatea foarte mare ca operațiunea să aibă succes, însă acest lucru nu poate fi prezis. Statele pot acționa în moduri imprevizibile, iar o intervenție dublată de violarea granițelor unui altui stat doar pe baza unor presupuneri, reprezintă o acțiune condusă mai mult de cupiditate și interese proprii, decât de empatie și moralitate. Mai mult decât atât, o cauză umanitară nu ar trebui să reprezinte un motiv pentru a destabiliza echilibrul internațional și pentru a încălca normele internaționale. Ordinea/justiția globală necesită a fi preservată și conservată tocmai din dorința de a nu se crea un precedent, care mai apoi să devină un reper și pentru alte state/organizații. Intervențiile umanitare neautorizate, încălcarea unor norme și principii de drept internațional, ce ghidează întreg sistemul internațional, conduc la o ordine injustă ce se materializează într-o anarhie la nivel macro, astfel că, „evitarea conflictului este o condiție prealabilă pentru ordinea mondială” (Holzgrefe și Keohane, 2003, p. 112). De asemenea, intervențiile umanitare nejustificate pot constitui o reală mască în

ceea ce privește ascunderea motivelor reale pentru care statele atacă militar un alt agent statal sau mai mulți, sub anumite aparențe înșelătoare, în cazul nostru, motive umanitare.

Pentru a oferi un contra-argument principiului enunțat ca și motiv fundamental de către N.A.T.O. pentru justificarea intervenției și anume, *jus ad interventionism*, vom discuta și analiza principiile războiului just introduse de către Hugo Grotius: *jus in bello* și *jus ad bellum*. Războiul just reprezintă o doctrină conform căreia recurgerea la utilizarea forței și contextul în care aceasta se realizează sunt juste. Cel dintâi principiu, *jus in bello*, face referire la comportamentul părților implicate în conflict, astfel încât suferința provocată să fie cât mai mică. Cel de-al doilea principiu, *jus ad bellum*, obstrucționează posibilitatea de a recurge la utilizarea forței doar în situația în care intervine dreptul la auto-apărare individuală sau colectivă. Dacă raportăm cele două principii la cazul specific discutat în această lucrare, putem observa faptul că operațiunea înaintată de către N.A.T.O. nu respectă nici primul, nici cel de-al doilea principiu. Analizând primul pilon și anume, *jus in bello*, intervenția organizației în regiune, prin modul său de operare, a cauzat un număr considerabil de victime, un fapt esențial, ce trebuia evitat cu prioritate. Deși campania s-a dorit a fi una care să periclitizeze armamentul militar sârb, acest lucru nu s-a întâmplat. N.A.T.O. a încercat să oprească o catastrofă umanitară, așa cum ei înșiși au numit-o, prin crearea unei alteia: „bombele umanitare ale NATO au ucis între 500 și 1800 de civili și au rănit alte mii. Au lovit nu numai forțele și facilitățile militare, ci au și distrus întreaga infrastructură publică a Iugoslaviei, provocând daune estimate la 4 miliarde de dolari asupra podurilor, autostrăzilor, căilor ferate, aeroporturilor civile, spitalelor, școlilor, rafinăriilor de petrol, fabricilor, echipamentelor de construcții, centrelor media, clădirilor de apartamente, caselor, autobuzelor, centralelor electrice și sutelor de acrii de pădure” (Socea, p. 85).

O întregă dilemă înconjoară cel de-al doilea pilon de bază al războiului just, *jus ad bellum*, adică contextul în care se poate recurge la utilizarea forței (moralitatea cauzei, a autorității care intervine și epuizarea tuturor modalităților pașnice de rezolvare a litigiului, ca mai apoi să urmeze varianta *hard power*). N.A.T.O. a oferit alte două justificări pentru care a intervenit în Republica Federală Iugoslavia în 1999: faptul că au acționat în baza unor rezoluții ale

O.N.U. și pentru a opri producerea unei catastrofe. Organizația Atlanticului de Nord nu a avut autorizația Consiliului de Securitate al O.N.U. pentru a înainta campania de bombardare a Iugoslaviei, decât anumite rezoluții, prin intermediul cărora, aceasta a dedus că sunt suficiente pentru a face uz de forță.

Prima rezoluție emisă de către Consiliul de Securitate al O.N.U., este Rezoluția 1160 (Security Council Resolution, 1998) din 1998 conform căreia, rezolvarea tuturor problemelor existente în regiune trebuiau să se efectueze doar prin mijloace pașnice, precum și permiterea accesului în Kosovo a organizațiilor umanitare. În ceea ce privește ultima parte a Rezoluției, conform auto-descrierii sale, N.A.T.O. reprezintă o alianță politico-militară (What is N.A.T.O.), ce promovează valorile democratice și, în cazul în care toate mijloacele pașnice de rezolvare a litigiului au fost epuizate, ea poate interveni pentru a pune capăt atrocităților. Astfel că, potrivit definiției sale, nu avem de a face cu o organizație umanitară, ci cu o organizație regională menită să intervină militar atunci când diplomația eșuează.

Cea de-a doua rezoluție cu numărul 1199, este enunțată tot în cadrul aceluiași an, 1998 și statuează două noțiuni absolut esențiale pentru prezenta situație: obligația tuturor statelor membre O.N.U. de a contribui la menținerea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Federale Iugoslavia, precum și catalogarea stării de fapt din Kosovo ca fiind „o amenințare la adresa păcii și securității în regiune” (Security Council Resolution, 1998). Rezoluțiile 1203 și 1244 reafirmă obligațiile atât ale Republicii Kosovo, cât și ale Republicii Iugoslavia și accentuează faptul că situația din regiune reprezintă o amenințare la adresa păcii și securității internaționale. Independent de aceste rezoluții emise de către Consiliul de Securitate al O.N.U., nici o autorizație clară și concretă nu este statuată, pentru ca N.A.T.O. să fii putut interveni în regiunea Kosovo. Totuși, este necesar a menționa faptul că, a existat un mandat prin care N.A.T.O. fost chemat de către societatea internațională pentru a interveni în conflictul sârb-kosovar, însă acest fapt nu a fost îndeajuns pentru ca acțiunea să fie una legală. Mai mult decât atât, nu putem să nu observăm faptul că a fost încălcat articolul 2 (4) din Carta O.N.U.: „toți membrii (ONU) se vor abține în relațiile lor internaționale de la amenințarea sau utilizarea forței împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a oricărui stat sau în orice alt mod incompatibil cu scopurile Organizației Națiunilor Unite” (Carta O.N.U., 1945).

Articolul 2 (4) permite două excepții de la această normă: prima se referă la dreptul de auto-apărare, care este statuat în articolul 51 din Cartă: „Nici o dispoziție din prezenta Cartă nu va aduce atingere dreptului inerent de autoapărare individuală sau colectivă în cazul în care se produce un atac armat împotriva unui Membru al Națiunilor Unite, până când Consiliul de Securitate va fi luat măsurile necesare pentru menținerea păcii și securității internaționale. Măsurile luate de Membri în exercitarea acestui drept de autoapărare vor fi aduse imediat la cunoștința Consiliului de Securitate și nu vor afecta în nici un fel puterea și îndatorirea Consiliului de Securitate, în temeiul prezentei Carte, de a întreprinde oricând acțiunile pe care le va socoti necesare pentru menținerea sau restabilirea păcii și securității internaționale” (Carta O.N.U., 1945). Această derogare de la regulă se realizează atunci când statele au calitatea de stat agresat/victimă. În acest caz, dacă membrii vor fi luat anumite măsuri adiționale pentru a menține și/sau restabili pacea internațională, trebuie să înștiințeze Consiliul de Securitate al O.N.U., pentru a nu-i știrbi acestuia autoritatea. Ne punem întrebarea dacă nu cumva exact asta a făcut N.A.T.O. în momentul în care a intervenit în Kosovo fără aprobarea Consiliului de Securitate. Mai mult decât atât, dreptul la auto-apărare nu poate constitui un motiv justificativ pentru intervenția N.A.T.O. în Iugoslavia deoarece, aceasta din urmă nu plănuia să atace vreun stat membru al Organizației Atlanticului de Nord. Așadar, N.A.T.O. nu poate pretinde nici faptul că regiunea Kosovo era capabila de a apela la dreptul de auto-apărare, deoarece Kosovo însăși nu reprezintă un stat „care este o cerință de bază pentru autoapărare conform dreptului internațional” (Holzgrefe și Keohane, 2003, p. 182).

Astfel că, după ce Consiliul de Securitate a identificat o situație ca fiind o amenințare la adresa păcii și securității internaționale poate lua măsurile necesare pentru a implica forțele armate în rezolvarea situației. În contemporaneitate, o astfel de acțiune se face pe baza unei autorizații venite din partea Consiliului, care permite anumitor organizații internaționale sau regionale să participe activ la stabilirea echilibrului, în cazul nostru N.A.T.O.: „În schimb, orice amenințare sau utilizare a forței, care nu este nici justificată ca auto-apărare împotriva unui atac armat, nici autorizată de Consiliul de Securitate, trebuie considerată o încălcare a Cartei ONU” (Simm, 1999, p. 4). De asemenea, în cadrul articolului 53 este afirmată următoarea ipoteză: „Consiliul de Securitate va utiliza, după caz, astfel de aranjamente regionale sau agenții pentru acțiuni de

executare sub autoritatea sa. Dar nici o acțiune de executare nu va fi luată în cadrul acordurilor regionale sau de către agențiile regionale fără autorizarea Consiliului de Securitate (cu excepția acum învechită a angajării clauzelor stat-inamic)” (Carta O.N.U., 1945). Mai mult decât atât, articolul 103 din cadrul Cartei explică următoarele: „în cazul unui conflict între obligațiile membrilor Organizației Națiunilor Unite în temeiul prezentei Carti și obligațiile care le revin în temeiul oricărui alt acord internațional, obligațiile lor în temeiul prezentei Carte vor prevala” (Carta O.N.U., 1945), astfel că „întrucât articolul 2 alineatul (4) reflectă o normă de *jus cogens*, orice acorduri, decizii și obligații care intră în conflict cu aceasta sunt invalide” (Simm, 1999, p. 5).

Din prisma principiul *responsabilității de a proteja*, principiu conform căruia statelor le revine obligația de a interveni atunci când populația unui alt stat este supusă unor atrocități (genocid, crime împotriva umanității, crime de război și purificare etnică), intervenția N.A.T.O. în Republica Federativă Iugoslavia nu a respectat criteriile ce trebuie îndeplinite pentru a acționa în acest sens. Conceptul *responsability to protect* cuprinde patru principii absolut esențiale pentru ca o intervenție militară să poată fi înaintată. Primul principiu, denumit și „pragul cauzei juste” (International Commission on Intervention and State Sovereignty, 2001), sugerează faptul că, demersurile ce se doresc a fi realizate în scopul protejării unei populații sau a unui segment din aceasta, trebuie să fie în conformitate cu contextul/situația/evenimentele petrecute în statul respectiv: pierderi masive de vieți omenești sau purificare etnică. În jurul anilor '90, înainte ca intervenția N.A.T.O. să se declanșeze, un număr de aproximativ 350.000 de albanezi din regiunea Kosovo au fost nevoiți să părăsească teritoriul datorită nivelului economic foarte scăzut (Human Rights Watch, p. 22). La doar trei săptămâni de la intervenția Organizației Atlanticului de Nord, 525.787 de persoane au fost nevoite să părăsească Kosovo, datorită conflictului ce a luat amploare, afectând viețile oamenilor. La sfârșitul conflictului, un total de 850.000 de persoane au deținut calitate de refugiați, căutând sprijin peste granițele țării. Mai mult decât atât, conform unui studiu realizat de către *Central and East European Law Initiative* (C.E.E.L.I.) a *American Bar Association* și *American Association for the Advancement of Science* (A.A.A.S.) în anul 2000, un număr de 10.500 de albanei kosovari au fost uciși în perioada 20 martie - 12 iunie 1999 (Human Rights

Watch, p. 83). Se poate concluziona faptul că, nu vorbim despre un număr masiv de pierderi ale vieților omenesti, ci despre un exod în masă pe care intervenția N.A.T.O. în regiune nu a făcut decât să îl amplifice. În ceea ce privește exodul în masă al albanezilor kosovari și omorârea acestora, atât de către forțele iugoslave/sârbe, cât și de către N.A.T.O., nu putem afirma cu certitudine că a avut un loc un genocid. În lumina definiției actului de genocid din cadrul articolului 2 al *Convenției pentru prevenirea și reprimarea genocidului din anul 1948* (Convenția pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid, 1951), acesta reprezintă „omorârea membrilor unui grup; atingerea gravă a integrității fizice sau mentale a membrilor unui grup; supunerea intenționată a grupului la condiții de existență care antrenează distrugerea fizică totală sau parțială; măsuri care vizează scăderea natalității în sensul grupului; transferarea forțată a copiilor dintr-un grup într-altul, toate acestea cu intenția de a distruge, în totalitate sau numai în parte, un grup național, etnic, rasial sau religios” (Convenția pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid, 1951). Astfel că, în cadrul Războiului din Kosovo, am avut parte mai degrabă de încălcări masive ale drepturilor omului și, în special, ale minorităților, mai degrabă decât un act de genocid.

Cel de-al doilea principiu, „principiile de precauție” (International Commission on Intervention and State Sovereignty, 2001), se referă la: intenția justă de a interveni (stoparea durerii/suferinței umane); soluția ultimă (recurgerea la război trebuie să constituie cea din urmă soluție, după ce toate mijloacele pașnice/diplomatice de rezolvare a conflictului au fost rezolvate); mijloacele proporționale (nivelul, durata și intensitatea intervenției trebuie să fie reduse la minim pentru ca obiectivul intervenției/intenția justă de a interveni să fie îndeplinită); șanse reale ca intervenția să fie un succes, astfel încât efectele acțiunii să le fi depășit cu mult pe cele ale inacțiunii. Dacă raportăm toate aceste principii la intervenția N.A.T.O. putem observa faptul că: intenția justă de a interveni nu a fost respectată având în vedere numărul de morți pe care bombardamentele i-au cauzat, dar și numărul de refugiați care a explodat pe parcursul intervenției. Mai apoi, recurgerea la război a fost un lucru la care forțele N.A.T.O. se așteptau având în vedere cuprinsul Acordului de la Rambouillet. Acordul de la Rambouillet dintre Republica Iugoslavia și o delegație ce reprezenta minoritatea albaneză din Kosovo reprezintă un tratat ce avea ca și scop oferirea dreptului de auto-guvernare regiunii Kosovo

și stabilirea unei păci durabile pe teritoriul său. Cel mai controversat capitol din acest acord îl reprezintă capitolul 7 intitulat *Implementarea*, conform căruia este instituită o forță condusă de N.A.T.O. pentru a menține echilibrul în zonă: KFOR (Kosovo Force). Nenumărate imunități și privilegii îi sunt acordate personalului N.A.T.O. detașat în regiune: incapacitatea de a fi arestat, investigat sau deținut (Security Council, 1999), trecerea liberă a echipamentului militar aerian, maritim și terestru prin teritoriul Iugoslavia ((Security Council, 1999), personalul N.A.T.O. este scutit de plățile taxelor, impozitelor (Security Council, 1999), permisiunea de a face modificări, de către personalul N.A.T.O., la infrastructura Republicii Iugoslavia în folosul operațiunii KFOR (Security Council, 1999). Adoptarea unei atitudini mai puțin agresive față de Serbia, fără a i se da un ultimatum, ar fi putut schimba traiectoria situației, așa cum menționa și Noam Chomsky în *The New Military Humanism: Lessons From Kosovo*: „s-a speculat că formularea a fost concepută astfel încât să garanteze respingerea. Poate că da. Este greu de imaginat că orice țară ar lua în considerare astfel de termeni, cu excepția sub formă de predare necondiționată” (Socea, p. 89). În ceea ce privește durata și intensitatea intervenției, aceasta s-a desfășurat pe parcursul a 78 de zile, ceea ce reprezintă o perioadă mult prea îndelungată pentru a opri un conflict, având în vedere și numărul total de morți și refugiați la finalul conflictului. Atunci când facem referire la șansele ca această intervenție să reprezinte un succes este necesar să punem în discuție modul de atac al N.A.T.O. Unul dintre efectele acestui mod de a interveni a fost aproximativ triplarea numărului de albanezi kosovari refugiați, fapt ce a condus la un exod în masă.

Principiul cu numărul trei și anume, „dreptul de autoritate” (International Commission on Intervention and State Sovereignty, 2001), accentuează prevederea articolului 53, paragraful 1 din Carta O.N.U. conform căreia, o organizație internațională/regională nu poate înainta o acțiune împotriva unui stat, decât dacă primește o autorizație oficială de la Consiliul de Securitate. În studiul de caz discutat în prezenta lucrare, N.A.T.O. a acționat fără o bază legală, considerând că rezoluțiile mai sus detaliate, pot constitui un temei juridic pentru a interveni militar în Iugoslavia. Ultimul principiu desemnează principiile operaționale (International Commission on Intervention and State Sovereignty, 2001) ce necesită a fi respectate atât înainte, cât și în timpul desfășurării intervenției militare: obiective concrete

și bine stabilite care să se poată realiza cu ajutorul unui mandat concret și a unor resurse semnificative; coordonarea, cooperare și colaborare cu organizațiile umanitare, întrucât și respectarea totală a dreptului internațional umanitar; luarea în considerare a faptului că obiectivul principal îl reprezintă protejarea populației, nu învingerea statului considerat agresor. În acest caz, ne punem întrebarea dacă N.A.T.O. a respectat oare aceste principii. Conform analizei de mai sus, răspunsul este unul negativ: N.A.T.O. nu a respectat aceste principii atunci când țintele sale inițiale au fost armata inamică și armamentul militar sârb, însă au făcut sute de victime civile și aproape că au distrus în întregime infrastructura Serbiei; de asemenea, pentru N.A.T.O. principalul obiectiv nu a fost respectarea dreptului internațional umanitar și protejarea populației, ci, mai degrabă, învingerea inamicului cu orice preț.

Când facem referire la moralitatea unei intervenții umanitare, este necesar a lua în considerare un pilon esențial pe care se bazează dreptul internațional public și anume, principiul non-intervenției. Principiul non-intervenției face referire la o problemă absolut esențială pentru subiectul discutat în această lucrare: fie că vorbim de un agent individual, fie că vorbim de un grup de state, intervenția militară sau non-militară în cadrul altui stat este interzisă. Astfel că, fiecare țară este liberă să își conducă propriul său regim politic și economic, fiind caracterizată de totală suveranitate teritorială: „relaxarea normei de neintervenție ar altera principiul egalității suverane - un principiu vădit la fel de valoros pentru statele slabe pe cât este incomod pentru cele puternice” (Holzgrefe și Keohane, 2003, p. 5). Conform Hotărârii din 1968 a Curții Internaționale de Justiție pentru cazul *Republica Nicaragua vs. Statele Unite ale Americii*, folosirea forței nu poate asigura respectarea drepturilor omului: „în timp ce Statele Unite ar putea să-și formeze propria evaluare a situației în ceea ce privește respectarea drepturilor omului în Nicaragua, utilizarea forței nu ar putea fi metoda adecvată pentru a monitoriza sau asigura un astfel de respect” (ICJ Reports, 1986).

Sumarizând cele explicate anterior putem afirma faptul că, intervenția Organizației Atlanticului de Nord în Iugoslavia este una injustă din mai multe considerente: încălcarea prevederilor Cartei O.N.U. (articolul 2, alineatul 4 și articolul 53), incapacitatea de a anticipa faptul că un atac aerian va avea un impact negativ devastator asupra populației albaneze din Kosovo, intervenția s-a dovedit a fi ineficientă în

a stopa fluxul de refugiați și în a proteja drepturile cetățenilor și atenția insuficientă acordată albanezilor kosovari odată cu începerea ostilităților.

CAPITOLUL 2

INTERESELE ASCUNSE ALE STATELOR UNITE ALE AMERICII PENTRU REGIUNEA KOSOVO

Perioada ulterioară încheierii Războiului Rece s-a dorit a fi o perioadă în care să predomină conceptele de pace, dezarmare și respectarea drepturilor omului, însă lucrurile par a se fi înrăutățit. Statele Unite ale Americii a inițiat o intensă înarmare cu focușe nucleare, punând presiune și pe aliații săi să facă același lucru. Căderea Zidului Berlinului și odată cu el, abolirea comunismului, au făcut ca America să se îndrepte spre câștigarea influenței în cea mai sudică parte a Uniunii Sovietice, iar pe N.A.T.O. să se axeze pe extinderea către partea estică (Johnstone, 2002, p. 3). Mai mult decât atât, dorința de extindere a S.U.A. nu a fost îndeajuns de satisfăcătoare pentru interesele acesteia, astfel că, aspirația de a fi singura superputere din lume a devenit țelul principal, țel care a condus la popularizarea conceptului de „noua ordine mondială”. Această noțiune, ce a luat naștere pe scena internațională, presupune schimbarea centrelor de putere economică și politică, dar și a balanței de putere, astfel încât S.U.A. să fie capabilă să dețină monopolul asupra statelor slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare: „o caracteristică majoră a noii ordini mondiale este slăbirea, chiar distrugerea suveranității naționale, baza legii existente. Suveranitatea superputerii unice nu poate fi contestată serios, dar pentru alte națiuni, conceptul poate fi depășit” (Johnstone, 2002, p. 10).

2.1. CREAREA UNUI PRECEDENT

Unul dintre motivele pentru care S.U.A. a dorit să recurgă la război în cazul situației din Kosovo a fost pentru a începe un șir lung al războaielor pentru propriile interese, cu acceptul populației. Consimțământul oferit de către opinia publică în ceea ce privește noțiunea de război, ca și instrument de politică externă, i-a permis acesteia realizarea, după intervenția din Kosovo sub umbrela N.A.T.O., a unei invazii importante precum, cea din Afghanistan din anul 2001, cu scopul de a opri fenomenul terorist și ca un răspuns la atacurile din luna septembrie a aceluiași an (Johnstone, 2002, p. 1). Bombardarea Kosovo în anul 1999 a însemnat dorința

de creare a unui precedent pentru următoarele acțiuni în ceea ce privește expansiunea militară și hegemonia S.U.A.: „evenimentele din Kosovo au fost influențate și interpretate pentru a se potrivi cu modelul unei calamități umanitare care necesită intervenție militară americană” (Johnstone, 2002, p. 11). De exemplu, Dov Zakheim, subsecretarul pentru apărare al lui Bush, scrisese că încălcarea suveranității unei alte națiuni prin intervenție umanitară amenință „să dezlege întreaga țesătură a relațiilor internaționale”. Zakheim a concluzionat că ar trebui să intervenim „numai atunci când propriile noastre interese sunt în mod clar în joc sau când genocidul este atât de manifest încât refuzul de a acționa ar distruge conducerea noastră morală a lumii libere” (Holzgrefe și Keohane, 2003, p. 54). Mai mult decât atât, pentru prima dată de la înființarea acesteia, N.A.T.O., o organizație regională în principal cu caracter defensiv, a înaintat un atac împotriva unui agent statal care nu a amenințat niciunul dintre membrii săi, fără autorizația Consiliului de Securitate al O.N.U. și depășind aria sa de acțiune. Ceea ce denotă toate aceste lucruri este dorința necontrolată a Americii de a hegemon, care a apelat la organizația ce îi era la îndemână în contextul optim.

Pentru a putea prelua calitatea de forță conducătoare unică, Americii trebuia să i se ofere statutul de „salvator”. Astfel că, în jurul conceptului de intervenției umanitare sau a iluziei care s-a creat în jurul acestei noțiuni, a fost construită o întreagă poveste ficțională a ceea ce s-a întâmplat în Iugoslavia vis-a-vis de conflictul din regiunea Kosovo: Iugoslavia era un teritoriu ce impunea cetățenilor săi doar obligații, fără drepturi și libertăți, acest lucru intensificându-se atunci când a venit la putere tiranul Slobodan Milosevic cu intenția de a crea o Serbia mare. Astfel că, pentru ca nimeni și nimic să nu se opună acestui plan, trupele iugoslave, mai exact sârbe, au invadat și ucis tot ceea ce, în credința lor, avea calitatea de obstacol: în Bosnia musulmanii, în regiunea Kosovo albanezii kosovari. Singurul factor exterior ce a condus la stoparea conflictului atât din Bosnia, cât și din provincia Kosovo a fost Statele Unite ale Americii, mai târziu însă, sub umbrela N.A.T.O. Oprirea curățării etnice atât din Bosnia, ce s-a încheiat cu Acordul de la Dayton, cât și din Kosovo, ce a luat sfârșit odată cu capitularea lui Milosevic, a fost realizată doar cu ajutorul intervenției Statelor Unite și a N.A.T.O., mai exact cu bombardamentele înaintate de acestea. În concluzie, N.A.T.O. sau, mai precis S.U.A., are un nou scop: intervenția umanitară.

Putem afirma faptul că acest lucru este fals deoarece, N.A.T.O. nu reprezintă o organizație umanitară, iar Statele Unite ale Americii nu are dreptul de încălca și viola teritoriul și suveranitatea unui stat, acesta fiind la rândul lui un stat, deoarece acest lucru s-ar numi *Crimă de Agresiune*. Însă, înarmarea Americii, dorința de hegemonie a acestuia trebuia să se materializeze, exact cum afirma Madeleine Albright, secretarul de stat al S.U.A. din perioada 1997-2001: „ce rost are să avem această armată superbă... dacă nu o putem folosi?” (Johnstone, 2002, p. 6).

Această bombardare a Iugoslaviei de către N.A.T.O., sub influența intereselor proprii ale Statelor Unite ale Americii dorește să demonstreze supremația acestuia din urmă asupra Europei, mai exact a N.A.T.O. asupra Uniunii Europene. S.U.A. își dorește să stabilească o nouă ordine mondială care să fie bazată în întregime pe hegemonia acesteia, pe valorile și principiile promovate de aceasta. La fel cum Zbigniew Brzezinski preciza, hegemonia reprezintă de fapt, supremație militară, ascensiune ideologică, inovare tehnologică și dominația sistemului financiar global (Johnstone, 2002, p. 264). Dominația asupra zonei de conflict „Balcanii Eurasiatici” (Johnstone, 2002, p. 264), așa cum este numită de către geostrategul Brzezinski, îi permite Americii să controleze aria dintre țărmul estic al Mării Negre către China, care include Marea Caspică și resursele sale petroliere (Johnstone, 2002, p. 264), un punct esențial pe agenda politicii externe a acesteia. Mai mult decât atât, pentru ca S.U.A. să își poată îndeplini interesele, aveau nevoie de un „caz umanitar” drept pretext, pe care să îl ia sub aripa sa și căruia să îi știrbească suveranitatea: „Statele puternice încearcă de obicei să devalorizeze normele de suveranitate, deoarece suveranitatea le limitează libertatea de acțiune. Dacă cei slabi vor fi protejați, spun ei, feriți-vă de statele hegemonice și de susținătorii lor care poartă darurile intervenției umanitare și ale construirii națiunii” (Holzgrefe și Keohane, 2003, p. 10).

2.2. RESTABILIREA ORDINII ÎN BALCANI – ELIMINAREA ORICĂREI URME COMUNISTE

Cel de-al doilea motiv al intervenției S.U.A., sub umbrela N.A.T.O., în Kosovo, a fost amenințarea comunistă, mai exact teama de a prinde contur un sistem comunist condus de către un tiran. Este necesar aici realizarea unei paralele cu evenimentele ce au avut loc în urmă cu un deceniu, 1989, atunci când, eliminarea sistemului sovietic, destrămarea Uniunii

Sovietice a reprezentat victoria unui singur model politic, economic, cultural și anume, modelul impus de către Statele Unite ale Americii.

Pentru a face tot posibilul ca flagelul comunist să nu reapară, America a început din timp pregătirile pentru a-și impune propriul sistem de valori și principii dincolo de granițele sale. Astfel că, administrația Reagan a pus bazele, în anul 1983, unei agenții numite National Endowment for Democracy cu scopul de a face ca sistemul democratic promovat de America să fie acceptat în străinătate. În ceea ce privește Iugoslavia, această agenție a finanțat populația albaneză din Kosovo și populația ce se opunea regimului condus de Milosevic din Serbia (Johnstone, 2002, p. 13).

Teama de flagelul comunist este afirmată și de către Bill Clinton chiar în anul în care ia naștere Războiul din Kosovo: „În Kosovo vedem unele paralele cu cel de-al doilea război mondial, pentru că guvernul Serbiei, precum cel al Germaniei naziste, a ajuns la putere, în parte prin determinarea oamenilor să privească în jos oamenii de o anumită rasă și etnie și să creadă că nu au loc în țara lor și chiar niciun drept de a trăi” (Johnstone, 2002, p. 15). Aceasta paralelă făcută între Serbia și Germania nazistă denotă imaginile ficționale și propaganda internațională vis-a-vis de repetarea istoriei. Presa internațională și liderii importanți ai marilor puteri s-au angajat în crearea unui personaj tiran și crud pe nume Milosevic, ce conduce un regim criminal. Primul ministru al Marii Britanii, Margaret Thatcher, a susținut faptul că: „Regimul lui Milosevic și ideologia genocidă care îl susține reprezintă... un rău cu adevărat monstruos... care trebuie învins în totalitate” (Johnstone, 2002, p. 17). De asemenea, în timpul intervenției N.A.T.O. în Kosovo, presa franceză a continuat șirul de însușiri atribuite lui Milosevic, informând opinia publică despre faptul că aceasta ar fi „purificator etnic în serie” (Johnstone, 2002, p. 17), „un discipol al lui Stalin și Hitler” (Johnstone, 2002, p. 17).

Nazismul sau, mai exact, Germania nazistă a fost inclusă în ecuația sârbă încă de când a izbucnit Războiul din Bosnia-Herțegovina (1992-1995). Fiind o țară multi-etnică, locuită de sârbi bosniaci, croați și musulmani bosniaci, conflictele dintre aceștia în ceea ce privește separarea de Iugoslavia nu au încetat să apară. Astfel că, în timpul desfășurării războiului de independență, media occidentală a catalogat sârbii ca fiind opresorii supremi ai musulmanilor, ținându-i pe aceștia în lagăre de concentrare, precum au făcut naziștii pe perioada

celui de-al Doilea Război Mondial. În anul 1993, doi jurnaliști americani faimoși, Roy Gutman pentru ziarul *Newsday* și John Burns pentru ziarul *New York Times* au împărțit premiul Pulitzer pentru faimoasele relatări despre atrocitățile comise de sârbi. Raportul lui Roy Gutman consta în interviuri, acordate direct din Zagreb, de către refugiații musulmani ce afirmau faptul că sârbii dețineau și foloseau „lagăre ale morții” (Johnstone, 2002, p. 76), în vreme ce relatarea lui John Burns se baza pe relatările din interviul cu Borislav Herak, un soldat bosniaco-sârb, ce a luptat în tabăra sârbă și care, mai apoi, a fost luat prizonier într-o închisoare din Sarajevo, povestind o serie de crime ce au fost comise de către autoritățile sârbe, interviul fiind susținut în prezența trupelor bosniace (Johnstone, 2002, p. 76).

Pe lângă lagărele de concentrare, ce au fost uzitate pentru a putea crea o imagine mult mai denigratoare a sârbilor, presa occidentală a făcut uz de cazurile de viol ce au marcat celelalte etnii în timpul Războiului din Bosnia-Herțegovina. Această acuzație a fost înaintată tocmai pentru ca mișcările feministe din țări cheie precum, Statele Unite ale Americii și Germania, să se mobilizeze și să susțină celelalte popoare, la fel cum în cazul acuzațiilor privind lagărele de concentrare se dorea obținerea indignării organizațiilor evreiești (Johnstone, 2002, p. 78). Consiliul de Securitate a instituit, în anul 1992, o comisie cu scopul de a investiga cazurile de viol pentru a le putea înainta Tribunalului Militar Internațional pentru Fosta Iugoslavie. Președinția Comisiei a fost deținută de către profesorul american pentru drept internațional umanitar Frits Kalshoven, care a demisionat un an mai târziu, iar funcția de conducere i-a revenit profesorului Mahmoud Cherif Bassiouni, de origine egipteană, simpatizant ai musulmanilor bosniaci. După lungi documentări, rezultatul final al Comisiei a revelat faptul că, un număr de 105 violuri au fost comise la finalul războiului din Bosnia-Herțegovina (Johnstone, 2002, p. 86). Putem afirma faptul că, aceste cifre sunt unele mici în comparație cu durata conflictului și amploarea de care acesta a dat dovadă. Însă, deși numărul de abuzuri sexuale identificat de Comisie a fost cel final, profesorul Bassiouni, aflându-se în fața Senatului Statelor Unite ale Americii în august 1995, a declarat faptul că, numărul real al violurilor se ridica undeva la 20.000 (Johnstone, 2002, p. 86). În acest caz, ne punem întrebarea conform căreia pe ce bază, temei sau care au fost motivele justificative ce susțineau această afirmație.

Istoria s-a repetat și în cazul intervenției în Kosovo. În timpul intervenției N.A.T.O., ziarul american *The Philadelphia Inquirer* a publicat un articol intitulat *Serb's system of rape* în care era descrisă situația din regiune, sub presiunea armatei sârbe: „În alte cazuri, violurile în masă sunt organizate în piețele orașului. Orașenii sunt adunați pentru a observa aceste evenimente oribile; teama și repulsia îi stimulează uneori pe locuitori să fugă voluntar” (Johnstone, 2002, p. 88). Toate aceste povești oripilante sunt redactate de către presa occidentală deoarece editorii erau conștienți de cât de mult vor atrage cititorii. Însă, nu s-au gândit la faptul că se pot regăsi și opozanți care să conteste spusele. Astfel că, medicul german Richard Munz, care oferea ajutor umanitar în Macedonia, a relatat faptul că, în tabăra lor de refugiați ce consta în aproximativ 60.000 de albanezi kosovari, nu au identificat nici măcar un singur caz de abuz sexual. Singurul scop al reporterilor a fost să găsească o victimă a abuzului sexual pentru a putea demonstra faptul că sârbi sunt niște tirani.

În toată această propagandă realizată de către Occident împotriva sârbilor, pentru a-i asemena pe aceștia cu naziștii din cel de-al Doilea Război Mondial, este uitat faptul că populația sârbă a fost de-a dreptul măcelărită de către armata germană începând cu anul 1941, când Germania a invadat Iugoslavia. Trupele de gherilă sârbe au ripostat împotriva regimului condus de Hitler, fapt care a determinat Wehrmacht-ul să comită atrocități incontestabile: în orașul Kraljevo, 5.700 de băieți și femei, au fost executați, iar în total 44.000 de femei, copii și bărbați de origine sârbă au fost uciși (Johnstone, 2002, p. 168). Aceste atrocități au fost comise nu împotriva Iugoslaviei în general și nici împotriva croaților sau musulmanilor, în particular, ci împotriva sârbilor, ce erau considerați a fi principalii dusmani.

2.3. INTERESE ECONOMICE ÎN ORIENT

Un alt motiv pentru care intervenția N.A.T.O. în regiunea Kosovo a fost una forțată și dorită este întărirea relației strategice dintre S.U.A. – Turcia – Israel. Consolidarea legăturilor dintre Washington și Turcia, precum și cu alte țări musulmane ce străbat Asia Centrală reprezintă un punct cheie din strategia americană vis-a-vis de rezervele de petrol din regiunile caspice. Având în vedere faptul că turcii reprezintă statul cheie din regiune datorită potențialului său impresionant de a se extinde, interesele economice ale Americii în Orientul Mijlociu și Mediterană sunt strâns legate de acest stat.

Această idee a fost confirmată în anul 1996, în revista americană *New Republic* de către editorii acesteia Jacob Heilbrunn și Michael Lind: „... în loc să vedem Bosnia ca frontiera estică a NATO, ar trebui să privim Balcanii ca frontiera vestică a sferei de influență a Americii în expansiune rapidă în Orientul Mijlociu.... Faptul că Statele Unite sunt mai entuziaste decât aliații lor europeni în legătură cu un stat musulman bosniac reflectă, printre altele, noul rol american ca lider al unei colecții informale de națiuni musulmane din Golf până în Balcani. Regiunile cândva guvernate de turcii otomani prezintă semne de a deveni inima unui al treilea imperiu american” (Johnstone, 2002, p. 19). Reîntregirea Albaniei mari, odată cu alipirea regiunii Kosovo la aceasta, ar întări și consolida prezența Turciei în Peninsula Balcanică. Parteneriatul strategic dintre S.U.A. și Turcia în ceea ce privește Israelul și extinderea influenței asupra regiunilor post-sovietice bogate în petrol reprezintă obiective cheie ale intervenției din Kosovo (Johnstone, 2002, p. 232). Importanța geopolitică a regiunii Kosovo constă în construcția unei conducte de petrol de către AMBO (Albanian, Macedonian and Bulgarian Oil Corporation) din Pound Ridge, New York. Conducta de petrol s-ar întinde din orașul Burgas, Bulgaria până în portul Vlora, Albania, constituind cea mai ieftină metodă de a transporta petrolul caspic prin intermediul continentului european pentru a ajunge pe piața Statelor Unite ale Americii (Johnstone, 2002, p. 232).

Mai mult decât atât, la scurt după ce trupele N.A.T.O. au invadat Iugoslavia, S.U.A. a ordonat construirea unui baze militare în Kosovo, numită Camp Bondsteel (Johnstone, 2002, p. 233). Această este poziționată strategic lângă coridoarele paneuropene 8 și 10, fiind caracterizată ca cea mai mare bază militară a Statelor Unite ale Americii peste hotare de la Războiul din Vietnam. Toate utilitățile bazei (apă, electricitate, transport, mâncare) sunt asigurate de către Serviciile Brown & Root, o subcategorie a Corporației Halliburton, o companie americană de servicii petroliere. În următoarele imagini regăsim această bază la intervale diferite de timp pentru a putea observa cât de mult a fost dezvoltată această bază într-o perioadă de doar patru luni.

Toate aceste acțiuni întreprinse de către S.U.A. nu fac decât să întărească ipoteza conform căreia intervenția N.A.T.O. în Kosovo a fost realizată sub influența intențiilor americane.



Camp Bondsteel, 15 June 1999

Fig. 1. Baza militară Camp Bondsteel din data de 15 iunie 1999 (Global Security)



Camp Bondsteel, 15 October 1999

Fig. 2. Baza militară Camp Bondsteel din data de 15 octombrie 1999 (Global Security)

Pentru ca motivele de mai sus să poată fi puse în aplicare, S.U.A. a colaborat îndeaproape cu KLA (Kosovo Liberation Army). Fiind principala forță ce lupta pentru desprinderea de Serbia, America a format legături strânse cu aceasta pentru a-și duce la bun sfârșit planurile. Strategia KLA a fost aceea de a omorî un număr cât mai mare de sârbi ca, mai apoi, să dea vina pe aceștia susținând ca au fost provocați. Acest lucru s-a întâmplat chiar în ianuarie 1999 în cadrul atacului de la Račak atunci când, forțele armate sârbe, au ucis 45 de luptători ai Armatei pentru Eliberarea Kosovo deoarece aceștia au luat viața a cinci ofițeri de poliție și a două persoane civile albaneze. Șeful Misiunii de Verificare a Kosovo, William Walker, a relatat presei albaneze și vestice faptul că, s-a întâmplat un adevărat masacru în acel sat: „Văd corpuri de genul acesta, cu fețele aruncate la distanță în mod apropiat în mod de execuție și este evident că oameni fără valoare pentru viața umană au făcut acest lucru. Nu am cuvinte pentru a descrie repulsia mea personală la vederea a ceea ce poate fi descris doar ca o atrocitate de nedescris” (Johnstone, 2002, p. 239). Această afirmație a venit în urma consultărilor cu oficialii americani, fapt negat de către Walker, dar confirmat, însă, de către comandantul N.A.T.O. Wesley Clark și Richard Holbrooke. În urma autopsiilor realizate de către medicii legiști, au fost descoperite următoarele puncte esențiale: nu a existat nici o execuție, victimele au fost împușcate de la o distanță mare, acestea murind din cauza mai multor gloanțe și mutilările descrise de Walker ca fiind inumane, chiar așa au și fost deoarece, conform urmelor de dinți, acestea au fost realizate de animale care, au avut acces la corpurile victimelor peste noapte (Johnstone, 2002, p. 243).

Incidentul de la Račak, catalogat ca fiind o încălcare gravă a dreptului internațional umanitar de către forțele armate sârbe, a condus la iluzia Acordului de la Rambouillet și, mai apoi, la bombardamentele N.A.T.O. Ceea ce s-a întâmplat în cadrul negocierilor de la Rambouillet nu a fost decât o dovadă a faptului că atunci când un război se dorește a fi înaintat, diplomația este forțată să eșueze. Draft-ul Acordului a fost, în mare parte, de către Departamentul de Stat al S.U.A. în frunte cu Christopher Hill, a cărui misiune a fost aceea de a-i convinge pe albanezi să semneze acordul și de a-i alunga pe sârbi. În ceea ce privește partea socială a Acordului, Kosovo urma să fie o regiune independentă de Serbia, deținând propria sa Constituție, ce prelua în fața Constituției Serbiei și a Iugoslaviei. Cea mai intrigantă parte a Acordului

este Anexa B, ce îi conferă Organizației Atlanticului de Nord nu doar controlul asupra regiunii Kosovo, ci și libertate deplină în ceea ce privește operațiunile desfășurate pe întreg teritoriul Iugoslaviei: imunitatea/impunitatea personalului (indiferent de crimele pe care acesta le comiterea, nu putea fi tras la răspundere, judecat, pedepsit), trecerea liberă a trupelor fără a putea fi oprite sau blocate. Analizând cu atenție această secțiune și întreg acordul realizat de către statul american, putem observa faptul că „principalul scop al Statelor Unite ale Americii a fost acela de a introduce N.A.T.O. în Kosovo” (Johnstone, 2002, p. 247).

În lumina argumentelor/motivelor mai sus detaliate și analizate, putem afirma faptul că, intervenția „umanitară” din anul 1999 constituie o crimă de agresiune realizată de către Statele Unite ale Americii, deși s-a produs sub umbrela unei organizații regionale.

CAPITOLUL 3

A FOST SAU NU A FOST COMISĂ O CRIMĂ DE AGRESIUNE? REALITATE SAU ILUZIE?

În cadrul acestui capitol dorim să demonstrăm faptul că, în lumina definiției *Crimei de Agresiune* și a elementelor componente ale acesteia din cadrul Rezoluției 3314 a Organizației Națiunilor Unite din anul 1974, intervenția „umanitară” a N.A.T.O. din anul 1999 în Iugoslavia, cu țintă directă asupra Serbiei, a constituit, de fapt, o *Crimă de Agresiune*.

Pentru a demonstra ipoteza din incipit, vom utiliza ca și cadru de referință definiția oferită de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin Rezoluția 3314 din 1974 din cauza faptului că, această definiție este cea valabilă până în momentul desfășurării evenimentelor din 1999. Astfel că, este necesar a clarifica modul în care noțiunea de *rezoluție* este caracterizată de către Organizația Națiunilor Unite pentru a vedea dacă aceasta are aplicabilitate universală și dacă aceasta va fi introdusă în mod automat în legislația internă a Serbiei. Conform manualului Adunării Generale a O.N.U. rezoluțiile sunt catalogate ca fiind documente ce „reflectă punctele de vedere ale statelor membre, furnizează recomandări de politici, atribuie mandate Secretariatului O.N.U. și organelor subsidiare ale A.G. și decid cu privire la toate problemele legate de bugetul O.N.U.” (Permanent Mission of Switzerland, 2011, p. 52). Rezoluțiile Adunării Generale nu sunt obligatorii, fiecare stat este responsabil de implementarea sau nu a acestora, cu

excepția celor ce fac referire la plățile către bugetele regulate și de menținere a păcii (Permanent Mission of Switzerland, 2011, p. 52). Rezoluția 3314 este despre definiția unei crime ce reprezintă o amenințare împotriva păcii internaționale așa cum este delimitată și în Carta O.N.U.: „Scopurile Națiunilor Unite sunt următoarele: 1. Să mențină pacea și securitatea internațională și, în acest scop: să ia măsuri colective eficiente pentru prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii și pentru reprimarea oricăror acte de agresiune sau altor încălcări ale păcii și să înlăturească, prin mijloace pașnice și în conformitate cu principiile justiției și dreptului internațional, aplanarea ori rezolvarea diferendelor sau situațiilor cu caracter internațional care ar putea duce la o încălcare a păcii” (Carta O.N.U., 1945). Ca urmare a acestei încadrări, putem afirma faptul că Rezoluția 3314 din 1974 reprezintă un act obligatoriu pentru statele membre, inclusiv pentru Iugoslavia, implicit și Serbia, deoarece face referire la un pericol ce perturbă atât pacea, cât și securitatea internațională.

În cadrul articolului 1 din cuprinsul Rezoluției 3314, *crima de agresiune* este catalogată ca fiind: „utilizarea forței armate de către un stat împotriva suveranității, integrității teritoriale sau independenței politice a unui alt stat sau în orice alt mod incompatibil cu Carta Organizației Națiunilor Unite, astfel cum este prevăzut în această definiție” (United Nations General Assembly, 1974). Cuprinsul articolului mai sus menționat este aplicabil entităților prezente în lucrarea de față, deoarece, chiar dacă Iugoslavia reprezintă o Federație, iar N.A.T.O. constituie asocierea mai multor state, nota explicativă din cadrul aceluiași articol permite următorul lucru: „În această definiție, termenul „stat”: (a) Se utilizează fără a aduce atingere problemelor de recunoaștere sau dacă un stat este membru al Națiunilor Unite; (b) Include conceptul de „grup de state”, după caz” (United Nations General Assembly, 1974). În acest sens putem afirma faptul că, noțiunea de *grup de state* reprezintă o grupare/adunare în care sunt prezenți reprezentanții statelor membre și care dețin valori, interese și obiective comune.

Mai mult decât atât, este necesară aici precizarea faptului că, în condițiile articolului 1, litera a, non-apartenența Iugoslaviei și, implicit, a Serbiei la Organizația Națiunilor Unite nu reprezenta un obstacol în calea dezbaterii acestui subiect. Republica Federativă Socialistă Iugoslavia a fost unul din membrii inițiali ai Cartei O.N.U., semnate la data de 26 iunie 1945, până la dizolvarea acesteia în anul

1992. Ulterior, celelalte state au primit calitatea de membru al organizației, mai puțin Iugoslavia, căreia i-a fost acceptată cererea de aderare în anul 2000, la un an după intervenția N.A.T.O. După schimbarea numelui din Republica Federală Iugoslavia, în anul 2003, în Serbia și Muntenegru, aceasta din urmă și-a declarat independența în 2006, primind calitatea de membru O.N.U. în cadrul aceluiași an. Serbia a continuat să își mențină statutul de membru încă de la aderarea Iugoslaviei din anul 2000.

În lumina definiției agresiunii mai sus menționate, dorim să analizăm conceptele cheie prezente în cuprinsul acesteia pentru a putea observa cum anume aceste se aplică în cazul evenimentelor din anul 1999. Primul termen și anume, forța armată reprezintă „totalitatea forțelor militare ale unui stat” (Dicționar online forța armată), astfel că, ne referim la N.A.T.O. (forțele armate ale statelor membre – S.U.A., Marea Britanie, Germania, Franța, România – puse la dispoziția organizației) care a atacat Iugoslavia, mai exact Serbia. În acest context, dorim să precizăm faptul că, ne referim implicit și la Iugoslavia ca întreg, deoarece Serbia nu dispunea de armată proprie. Este necesar să facem o scurtă retrospectivă pentru a vedea cum anume a evoluat forța armată din Republica Federală Socialistă Iugoslavia, ulterior Iugoslavia, dar și pentru a argumenta faptul că, Serbia nu deținea capacitățile militare pentru a se apăra singură, astfel a fost necesară intervenția forțelor iugoslave/federale. *Armata Populară Iugoslavă* (JNA), instituită în anul 1945 și existentă până în anul 1991, a reprezentat principala forță armată a Republicii Federale Socialiste Iugoslavia. Ulterior, în anul 1992, după desființarea republicii și proclamarea Republicii Federale Iugoslavia, Armata a fost desființată și a fost întemeiată *Forțele Armate din Serbia și Muntenegru*, ce și-a desfășurat activitatea în perioada 1992-2006. După referendum-ul de independență muntenegrean (2006), armata a fost împărțită conform următoarei structuri: Serbia a primit cea mai mare parte a forței armate, Muntenegrului revenindu-i flota marină. Din acel moment, având restabilită independența și suveranitatea, putem spune că statul sârb a devenit deținătoarea unor forțe armate proprii.

În ceea ce privește forțele armate venite din partea regiunii Kosovo, Kosovo Liberation Army (K.L.A.) este considerată a fi „organizația” militară ce a jucat un rol esențial în cadrul evenimentelor din 1999. Aceasta a fost fondată în anul 1993, însă unul dintre evenimentele cheie ce a condus la formarea acesteia

a fost asasinarea a trei activiști kosovari, Kadri Zeka și cei doi frați, Jusuf Gërvalla și Bardhosh Gërvalla, lângă Stuttgart, Germania (Judah, 2008, p. 77). Acest eveniment a fost văzut de către albanezi ca fiind realizat de către serviciile iugoslave, pe când o altă ipoteză este aceea conform căreia aceștia ar fi fost uciși de către serviciile albaneze. Niciuna dintre ipoteze nu a fost confirmată sau infirmată, însă, ceea ce este important și esențial aici este faptul că, în urma acestui eveniment, alți activiști au considerat că este o chemare la război, astfel că au început să strângă membrii doritori de a apăra Kosovo, consolidându-și forța militară. De precizat aici este faptul că, în cadrul K.L.A. au fost atrași atât activiști din interiorul regiunii, cât și din comunitățile din diaspora existente în Elveția, precum și în alte state (Judah, 2008, p. 77).

Deși această organizație a fost instituită în anul 1993, activitatea propriu-zisă a acesteia a început în anul 1997 când, activiștii kosovari au atacat ofițeri sârbi și persoane de origine albaneză, ce erau catalogați drept colaboratori. În cadrul aceluiași an, Zahir Pajaziti, considerat a fi comandatul suprem al K.L.A. a fost omorât, iar această tragedie a fost văzută drept planul serviciilor secrete sârbe. Mai târziu, la data de 1 octombrie 1997, 20.000 de studenți au protestat la Pristina *vis-a-vis* de independența și libertatea regiunii Kosovo, declanșându-se conflicte cu poliția și soldându-se cu prima moarte a unui soldat K.L.A. în uniformă, Adrian Krasniqi. O lună mai târziu, moartea unui activist kosovar și profesor, a stârnit indignarea celorlalți membrii care aud declarat faptul că forțele armate sârbe au început un proces de exterminare a albanezilor (Judah, 2008, p. 81). Următoarele conflicte dintre forțele armate sârbe și K.L.A. au fost unele extrem de sângeroase, fapt care demonstrează amploarea războiului ce urma să se declanșeze. În prima lună a anului 1999, membrii ai Armatei pentru Eliberarea Kosovo au ucis trei polițiști sârbi, urmând ca forțele armate inamice să ofere răzbunarea la Racak, satul deținut de către K.L.A., acolo unde au fost ucise 45 de persoane.

Pentru a sumariza cele explicate mai sus, aveam de a face cu forțele armate ale Iugoslaviei, mai exact Forțele Armate din Serbia și Muntenegru, ce au apărut Serbia în calitate de stat agresat de către forțele armate N.A.T.O., forțele armate ale regiunii Kosovo, în speță Kosovo Liberation Army împreună cu cele ale N.A.T.O., puse la dispoziție de către statele membre ale organizației, organizație ce are statutul de agresor.

Cel de-al doilea termen prezent în definiția agresiunii și anume, conceptul de suveranitate, reprezintă „calitatea de a dispune liber de soarta sa; atribut inerent, inalienabil și indivizibil al statului, care constă în supremația puterii de stat în interiorul hotarelor sale și în independența ei în relațiile cu alte state” (Dicționar online suveranitate). Organizația Atlanticului de Nord, în frunte cu liderul său Statele Unite ale Americii, a împlinit și această condiție, în sensul în care intervenția armată asupra Iugoslaviei, ținta directă fiind Serbia, i-a știrbit acesteia autoritatea asupra regiunii Kosovo, care, la acel moment, făcea în continuare parte din Serbia ca și teritoriu autonom. Faptul că i-a abolit acesteia puterea internă asupra teritoriului kosovar prin stabilirea trupelor N.A.T.O. în regiune și preluarea controlului de către acestea asupra Kosovo reprezintă violarea suveranității Serbiei. Mai mult decât atât, prin intermediul Acordului de la Rambouillet Serbiei i-a fost retrasă calitatea de a dispune liber de soarta sa în ceea ce privește regiunea Kosovo, impunându-i-se acceptarea unei alte autorități în interiorul statului său.

De asemenea, conceptul de integritate teritorială constituie un „principiu de bază al dreptului internațional potrivit căruia fiecare stat are dreptul să-și exercite deplin și nestingherit suveranitatea asupra teritoriului său” (Dicționar online integritate teritorială). Intervenția „umanitară” din anul 1999 demonstrează contrariul, nerespectând această normă de drept internațional. Strâns legat de noțiunea de suveranitate, acest principiu a fost încălcat atunci când Serbiei nu i-a fost permisă administrarea regiunii ce era sub conducerea ei, în urma retragerii autonomiei provinciei de către Slobodan Milošević la scurt timp după ce a preluat controlul asupra Iugoslaviei.

Ultima noțiune, cea de independență politică sau putere politică autonomă, accentuează faptul că, procesul de conducere este realizat în mod autonom, fără a depinde de ceva sau cineva. În prezentul studiu de caz, Serbia nu se bucura de o conducere autonomă în condițiile în care pe teritoriul său erau prezente autorități ce dictau traseul politic al regiunii Kosovo. Astfel că, existența unor terțe entități, precum N.A.T.O., pe teritoriul său, împiedica Serbia să dețină calitatea de putere conducătoare unică fapt care conduce la independență politică.

Dacă analizăm în continuare Rezoluția 3314, articolul 3 enumeră clar și concis actele ce constituie agresiune: „Orice dintre următoarele acte, indiferent de declarația de război, se supune, în conformitate cu dispozițiile articolului 2, drept act de agresiune:

(a) Invazia sau atacul de către forțele armate ale unui stat pe teritoriul unui alt stat sau orice ocupație militară, oricât ar fi temporară, rezultată din această invazie sau atac, sau orice anexare prin utilizarea forței teritoriului unui alt stat sau o parte a acestuia; (b) Bombardarea de către forțele armate ale unui stat împotriva teritoriului unui alt stat sau utilizarea oricăror arme de către un stat împotriva teritoriului unui alt stat; (c) Blocarea porturilor sau coastelor unui stat de către forțele armate ale altui stat; (d) Un atac al forțelor armate ale unui stat asupra forțelor terestre, maritime sau aeriene sau a flotelor maritime și aeriene ale altui stat; (e) Folosirea forțelor armate ale unui stat care se află pe teritoriul unui alt stat, cu acordul statului de reședință, contravenind condițiilor prevăzute în acord sau orice extindere a prezenței lor pe un astfel de teritoriu dincolo de încetarea acordului; (f) Acțiunea unui stat în vederea permiterii folosirii de către celălalt stat a temitorului său, pe care l-a pus la dispoziția altui stat, pentru comiterea unui act de agresiune împotriva unui stat terț; (g) Trimiterea de către sau în numele unui stat a unor benzi armate, grupuri, nereguli sau mercenari, care efectuează acte de forță armată împotriva unui alt stat de o asemenea gravitate, care să însumeze actele enumerate mai sus sau implicarea substanțială a acestuia în acestea” (United Nations General Assembly, 1974). În concordanță cu litera a și litera b a acestui articol, putem afirma cu certitudine faptul că, intervenția armată împreună cu bombardamentele înaintate de către forțele N.A.T.O. împotriva Iugoslaviei, mai exact a Serbiei, reprezintă un act de agresiune. Invadarea de către forțele Organizației Atlanticului de Nord a teritoriului iugoslav/sârb fără acordul acestuia și distrugerea teritoriului prin folosirea puterii aeriene presupun violarea integrității teritoriale, a suveranității și independenței statului, astfel că, toate acestea constituie un act de agresiune.

Având în vedere faptul că, o crimă de agresiune reprezintă o amenințare la adresa păcii internaționale, comiterea acestuia atrage după sine răspunderea internațională. Astfel că, după demonstrarea faptului că a fost comis un act de agresiune, este necesar ca autorii să fie judecați conform legislației internaționale. Un organism cheie unde acest proces ar fi putut să ia naștere este Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie. Acesta a fost instituit în anul 1993 de către Organizația Națiunilor Unite pentru a judeca crimele ce au fost comise de-a lungul războaielor ce s-au desfășurat în Balcani în anii '90. Agresiunea este un element cheie ce ar fi trebuit introdus în cadrul

statutului acestuia pentru ca autorii acesteia să poată fi judecați și pedepsiți. Suntem de părere că, un motiv pentru care crima de agresiune nu a fost introdusă în cadrul Statutului este faptul că Tribunalul a fost profund finanțat de către Statele Unite ale Americii pentru propriile interese. Un exemplu pentru a susține această ipoteză este faptul că, în timpul bombardărilor venite din partea N.A.T.O. împotriva Serbiei, administrația Clinton a obținut o sumă de 27 milioane de dolari (Johnstone, 2002, p. 104) pentru a ajuta financiar T.P.I.I. Mai mult decât atât, în data de 17 mai 1999, atunci când bombardamentele erau încă în desfășurare, purtătorul de cuvânt al N.A.T.O., Jamie Shea, a fost întrebat ce s-ar întâmpla dacă această organizație ar fi adusă în fața Tribunalului. Răspunsul acestuia a pus accentul pe faptul că fără statele membre N.A.T.O., T.P.I.I. nu ar fi existat, deoarece acestea au fost baza fondării instanței, sprijinându-și și finanțându-și activitatea mereu (Johnstone, 2002, p. 104).

Orice curte are nevoie de un organ polițienesc, iar pentru T.P.I.I. unul dintre aceste organe este chiar N.A.T.O. (Johnstone, 2002, p. 104). Legătura dintre cele două în acest sens este una încheată datorită faptului că, în data de 9 mai 1996, a fost semnat un memorandum între Tribunalul pentru Fosta Iugoslavie și comanda supremă a N.A.T.O. în Europa prin care acesteia din urmă îi erau recunoscut obligațiile *vis-a-vis* de găsirea suspecților și furnizarea probelor necesare. În acest sens, dacă instanța avea nevoie de Organizația Atlanticului de Nord pentru a îndeplini sarcinile comunicate, aceasta, la rândul ei, îi cerea curții să îi legitimeze toate activitățile întreprinse pentru a îndeplini cerințele anterior menționate, în special tranziția de la o alianță militară regională la una umanitară mondială.

Tocmai din aceste motive specificăm faptul că, Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie ar fi putut fi catalogat doar ca o potențială instanță pentru a judeca crima de agresiune. Implicarea, manipularea și influențarea T.P.I.I. de către N.A.T.O., în speță S.U.A., relevă faptul că, legea care pedepsește crimele/atrocitățile comise în timpul unui război este legea învingătorului. Cel care câștigă războiul va avea mereu legea de partea sa, crimele comise de către acesta ne mai fiind importante respectiv, semnificative. Cu Statele Unite ale Americii având putere absolută și automat impunitate, construirea unui sistem internațional de justiție corect este aproape imposibil.

CONSIDERAȚII FINALE

Actul de agresiune reprezintă unul dintre principalii factori de risc în ceea ce privește securitatea națională, cât și cea internațională. Fosta crimă contra păcii, actuala crimă de agresiune, provoacă serioase conflicte internaționale, fiind folosită de către statele puternice împotriva statelor cu un nivel economic scăzut sau lipsite de apărare. Astfel că, studiul de caz detaliat în această lucrare și anume, intervenția „umanitară” a N.A.T.O. în Iugoslavia, mai exact Serbia, constituie una dintre situațiile în care crima de agresiune, a fost ascunsă sub o aparență înșelătoare și anume, motivele umanitare.

În lumina celor exemplificate în capitolele prezentate anterior, dorim să afirmăm faptul că intervenția înaintată de către N.A.T.O. a fost una ilegală din mai multe considerente. În primul rând, aceasta a fost o intervenție neautorizată, rezoluțiile oferite de către Consiliul de Securitate al O.N.U. fiind insuficiente pentru a putea înainta o intervenție armată. În al doilea rând, a fost violat articolul 2, litera 4 al Cartei O.N.U. conform căruia agenții statali sunt nevoiți să se abțină de la utilizarea forței sau amenințarea cu utilizarea acesteia. În al treilea rând, au fost violate criteriile principiului *responsability to protect*, conform căruia statul ce are calitatea de „salvator” trebuie să dețină intenții juste pentru a interveni, războiul trebuie să constituie o soluție ultimă, statul trebuie să se asigure că intervenția va avea un real succes. În ultimul rând, N.A.T.O. a încălcat un principiu esențial al dreptului internațional public și anume, principiul non-intervenției conform căruia statele au dreptul de a-și rezolva singure problemele sale interne.

Adițional faptului că acțiunea înaintată de N.A.T.O. a fost una fără vreo anumită bază legală, este necesar să accentuăm ideea conform căreia, pe baza argumentelor aduse, în spatele acestei intervenții s-au regăsit interesele proprii ale Statelor Unite ale Americii. Expansiunea militară a acesteia, dorința de a avea calitatea de forță conducătoare unică, teama reapariției comunismului, nevoia de a stabili un precedent pentru ca evenimentul să se poată repeta și cu alte state fără a trage la răspundere oficialii americani, consolidarea relațiilor dintre S.U.A. și Orient pentru rezervele de petrol din regiune, toate acestea reprezintă în favoarea ipotezei conform căreia intervenția Organizației Atlanticului de Nord în Iugoslavia a fost realizată în totalitate sub influența S.U.A., mai exact a intereselor naționale ale acesteia.

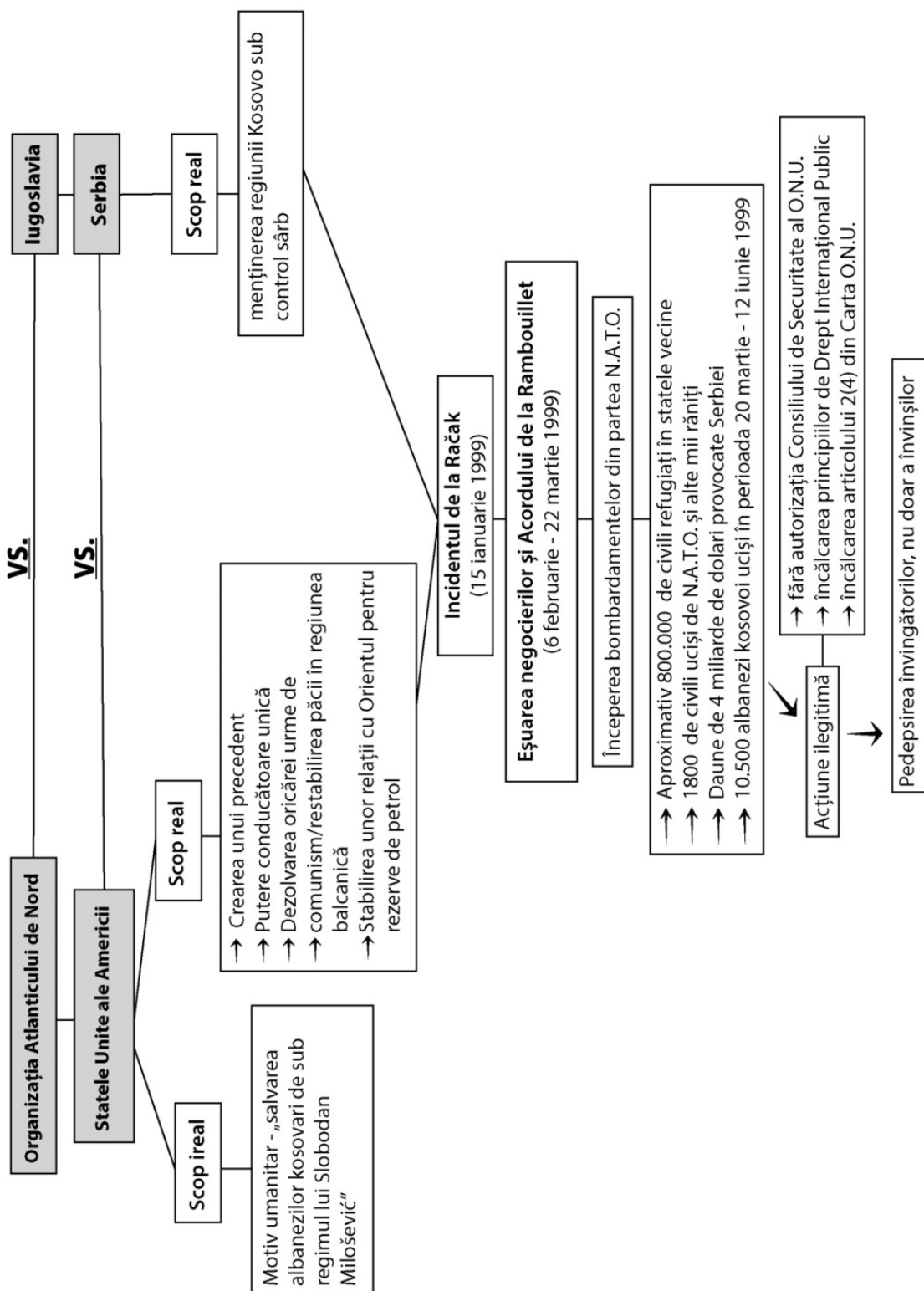
Demonstrarea ilegalității intervenției, dar și realizarea acesteia sub influența intereselor naționale ale S.U.A. reprezintă un punct esențial pentru evoluția dreptului umanitar internațional, dar și cea a dreptului internațional public.

Considerăm că, evenimentele din regiunea Kosovo din anul 1999 au creat un precedent pentru ca S.U.A. să își poată atinge interesele prin orice mijloace. În acest context, desprindem anumite concluzii esențiale:

1. Intervenția „umanitară” din Kosovo (1999) realizată de către N.A.T.O. nu a reprezentat decât un întreg plan conceput de către S.U.A. pentru a-și putea îndeplini obiectivele fără a fi trasă la răspundere.
2. Introducerea răspunderii internaționale a organizațiilor în cadrul definiției crimei de agresiune ar putea constitui o modalitate prin care statele să fie descurajate de la a folosi drept pretext organizațiile pentru a-și realiza propriile nevoi.

Vom expune în cele ce urmează un grafic reprezentativ pentru a sumariza cele explicate în cadrul acestei lucrări, dar și pentru a avea o imagine de ansamblu asupra temei discutate. Astfel că, în figura nr. 3, putem observa faptul că am menționat principalele părți beligerante din cadrul fiecărei tabere: din partea fostei Iugoslavii, Serbia, iar din partea Organizației Atlanticului de Nord, Statele Unite ale Americi. Mai departe, am menționat, pentru fiecare tabără motivele reale ale acesteia, dar și motivele ireale de care s-a folosit N.A.T.O., în speță S.U.A., în cadrul acestui conflict. Următoarea secțiune absolut esențială o reprezintă incidentul de la Račak, Kosovo, din data de 15 ianuarie 1999, acolo unde au fost omorâți 45 de albanezi kosovari de către forțele armate sârbe. Acest eveniment a condus la începerea negocierilor de la Rambouillet din perioada 6 februarie – 22 martie 1999 cu scopul de a-l opri pe Slobodan Milošević și forțele sale armate din a mai comite crime pe teritoriul Iugoslaviei și s-a încheiat cu eșuarea acordului, dat fiind faptul că acesta nu a dorit să accepte prevederile înțelegerii. Ulterior, N.A.T.O. a stabilit începerea bombardamentelor la data de 24 martie 1999 și finalizându-se la data de 11 iunie 1999. Acestă acțiune a fost ilegală din mai multe considerente, în principal neconcordanța cu normele internaționale. La încheierea acestui conflict, N.A.T.O., în calitate de agresor, a fost declarat victorios, fără a fi trasă la răspundere pentru acțiunile sale, pe când Serbia, mai exact liderii politici și liderii forțelor armate, au fost urmăriți și judecați de către Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavia.

Războiul din Kosovo (1999)



BIBLIOGRAFIE

I. MONOGRAFIILE, TRATATE, CĂRȚI, CURSURI

- Johnstone, D. (2002) *Fool's Crusade.. Yugoslavia, NATO and Western Delusions*, New York: Montly Review Press.
- Holzgreffe, J., L. și Keohane, R., O. (2003) *Humanitarian Intervention. Ethical, Legal and Political Dilemmas*, New York: Cambridge University Press.

Permanent Mission of Switzerland (2011) *The GA Handbook. A practical guide to the United Nations General Assembly*, New York.

Judah, T. (2008) *Kosovo. What everyone needs to know*, New York: Oxford University Press.

Organizația Atlanticului de Nord (1945) *Tratatul Organizației Atlanticului de Nord*.

II. ARTICOLE DE SPECIALITATE

- Cvijic, S. (2008) *Self-determination as a Challenge to the Legitimacy of Humanitarian Interventions: The Case of Kosovo*, German Law Journal, 8(1), pp. 57-79.
- Nanda, V., P. *Legal Implications of NATO's Armed Intervention in Kosovo*, International Law Studies, 75, pp. 313-337.
- Roberts, A. (1999) *NATO's „Humanitarian War” over Kosovo*, Survival, 41(3), pp. 102-123.
- Simma, B. (1999) *NATO, the UN and the Use of force: Legal Aspects*, EJIL 10, pp. 1-22.
- Soccea, I., E. *NATO's Military Intervention in Kosovo and the Diplomatic Alternative*, Revista Românească pentru Educație Multidimensională, pp. 83-93.
- Wise, L. (2013) *Was NATO's Intervention in Kosovo in 1999 „Just?”*, pp. 1-6.

III. LEGISLAȚIE

- Organizația Națiunilor Unite (1945), *Carta ONU*.
- Convenția pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid (1951).
- Organizația Națiunilor Unite (1974) *Definition of Aggression*, United Nations General Assembly Resolution 3314 (XXIX).
- ICJ Reports (1986), *Nicaragua v United States of America - Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua* - Judgment of 27 June 1986.
- S/RES/1160, 31 March 1998.
- S/RES/1199, 23 September 1998.

Security Council, *Rambouillet Accords. Interim Agreement for Peace and Self-Government in Kosovo*.

IV. RAPOARTE

Human Rights Watch, *UNDER ORDERS: War Crimes in Kosovo*. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty (2001), *The Responsibility To Protect*.

V. SURSE ELECTRONICE

- Global Security, *Camp Bondsteel*. Available at <https://www.globalsecurity.org/military/facility/camp-bondsteel.htm> (Accessed: 2 July 2021).
- Dex online, *Definiția conceptului de „integritate teritorială”*. Available at: <https://dexonline.ro/definitie/integritate> (Accessed: 9 June 2021)
- Dex online, *Definiția conceptului de „suveranitate”*. Available at: <https://dexonline.ro/definitie/suveranitate> (Accessed: 9 June 2021)
- Dex online, *Definiția conceptului de „forță armată”*. Available at: <https://dexonline.ro/definitie/for%C8%9B%C4%83> (Accessed: 9 June 2021)
- Humanitarian Coalition, *What is a humanitarian emergency*. Available at: <https://www.humanitariancoalition.ca/what-is-a-humanitarian-emergency>, (Accessed: 1 July 2021).
- N.A.T.O, *What is NATO?*. Available at: <https://www.nato.int/nato-welcome/index.html>, (Accessed: 25 June 2021)